

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

**Поплавська А. В., Гончар Л. О.,
Комарніцький І. О., Беляк А. О.**

**СФЕРА ГОСТИННОСТІ:
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ
ТА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ**

Колективна монографія

Київ
Видавництво Ліра-К
2022

Рецензенти:

Антоненко В. С. – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри готельно-ресторанного і туристичного бізнесу Київського університету культури;

Батченко Л. В. – доктор економічних наук, професор, професор кафедри готельно-ресторанного і туристичного бізнесу Київського національного університету культури і мистецтв;

Горбань Ю. І. – кандидат культурології, доцент, директор наукової бібліотеки Київського національного університету культури і мистецтв;

Магалецький А. В. – кандидат економічних наук, голова громадської організації «Асоціація кулінарів України».

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського національного університету культури і мистецтв
протокол № 9 від 29 грудня 2021 р.*

Поплавська А. В., Гончар Л. О., Комарницький І. О., Беляк А. О.
П577 Сфера гостинності: забезпечення економічної та фінансової стійкості : колект. монографія / А. В. Поплавська, Л. О. Гончар, І. О. Комарницький, А. О. Беляк. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2022. – 168 с.

ISBN 978-617-520-242-5

Монографія присвячена розв'язанню актуальної науково-прикладної проблеми забезпечення економічної та фінансової стійкості підприємств сфери гостинності через узагальнення теоретико-методологічних, аналізування практичних підходів, а також визначення та проєктування ключових концептуальних аспектів ефективності функціонування підприємств сфери гостинності в умовах невизначеності. Зокрема, визначено й обгрунтовано економічну сутність сфери гостинності, досліджено та проаналізовано нормативно-законодавче регулювання забезпечення економічної та фінансової стійкості підприємств сфери гостинності. Обгрунтовано необхідність його удосконалення як важливого адміністративного важеля державного регулювання. Здійснено стратегічний аналіз функціонування сфери гостинності за ключовими макроекономічними показниками. Узагальнено теоретичні аспекти; визначено та обгрунтовано методологічні засоби процесу формування механізму забезпечення економічної та фінансової стійкості підприємств сфери гостинності. Проаналізовано організаційно-економічні процеси формування механізму забезпечення економічної та фінансової стійкості підприємств сфери гостинності, зокрема проведено організаційно-економічний аналіз процесу формування механізму забезпечення економічної та фінансової стійкості на реальному бізнес-прикладі. Здійснено ґрунтовний спектральний і комплексний аналіз основних фінансових показників та проаналізовано ключові фінансово-економічні аспекти діяльності підприємств сфери гостинності. Визначено і сформульовано концептуальне бачення формування механізму забезпечення економічної та фінансової стійкості підприємств сфери гостинності. Спроектовано механізм забезпечення економічної та фінансової стійкості підприємств сфери гостинності й обгрунтовано його соціально-економічну доцільність.

Монографія призначена для керівників і фахівців підприємств сфери гостинності, науково-педагогічних працівників, аспірантів, студентів й усіх читачів, яких цікавлять проблеми забезпечення економічної та фінансової стійкості підприємств сфери гостинності. Монографія актуальна під час підготовки здобувачів ОС «бакалавр» за спеціальностями 241 «Готельно-ресторанна справа», 242 «Туризм», 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності» (менеджмент готельно-ресторанного і туристичного бізнесу).

УДК 338.48:392.72|:33-021.387

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. СФЕРА ГОСТИННОСТІ: ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ	12
1.1. Визначення та обґрунтування економічної сутності сфери гостинності	12
1.2. Нормативно-законодавче регулювання забезпечення економічної та фінансової стійкості підприємств сфери гостинності	20
1.3. Стратегічний аналіз функціонування сфери гостинності: макроекономічний аспект	34
Висновки до розділу 1	50
РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ГОСТИННОСТІ	53
2.1. Теоретичні аспекти формування механізму забезпечення економічної та фінансової стійкості підприємств сфери гостинності	53
2.2. Методологічні засоби формування механізму забезпечення фінансової стійкості підприємств сфери гостинності	63
Висновки до розділу 2	81
РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ГОСТИННОСТІ	83
3.1. Організаційно-економічний аналіз процесу забезпечення економічної та фінансової стійкості підприємств сфери гостинності	83
3.2. Аналіз особливостей забезпечення економічної та фінансової стійкості підприємств сфери гостинності	98
Висновки до розділу 3	112

РОЗДІЛ 4. КОНЦЕПТУАЛЬНО-АНАЛІТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ГОСТИННОСТІ В УМОВАХ КРИЗИ	114
4.1. Концептуалізація бачення щодо забезпечення економічної та фінансової стійкості підприємства сфери гостинності.....	114
4.2. Проектування механізму забезпечення економічної та фінансової стійкості підприємств сфери гостинності	124
4.3. Теоретико-економічне обґрунтування доцільності реалізації запропонованих заходів	135
Висновки до розділу 4	143
ВИСНОВКИ	145
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	151
ДОДАТКИ	161

Шановний читачу!

Колектив науково-педагогічних працівників кафедри готельно-ресторанного і туристичного бізнесу, знаходячись у процесі безперервної колаборації та співпраці із провідними фахівцями-практиками сфери гостинності, у напрямку науково-прикладних досліджень актуалізує ключові бізнес-проблеми функціонування і розвитку підприємств ринку послуг. В умовах нестабільності і динамічності усіх без винятку бізнес-процесів на підприємствах готельно-ресторанного і туристичного бізнесу досить гостро стоїть проблема забезпечення їх економічної та фінансової стійкості. Відповідно саме цій актуальній проблемі присвячена дана монографія.

У монографії автори поряд із ґрунтовним аналізом науково-теоретичних та методологічних підходів до вивчення проблеми забезпечення економічної та фінансової стійкості підприємств сфери гостинності, особливу увагу приділяють аналізуванню практичних аспектів функціонування бізнесу в умовах мінливого бізнес-середовища із проєктуванням та подальшим соціально-економічним обґрунтуванням адаптивного механізму забезпечення економічної та фінансової стійкості сучасних підприємств сфери гостинності.

Саме такий комплексний і системний погляд авторів на проблему сприяє актуальності монографії для широкого кола читачів: науковців, викладачів, аспірантів, студентів, практиків готельно-ресторанного і туристичного бізнесу тощо. Маю сподівання, що результати досліджень авторів, представлені у цій монографії, допоможуть вирішити складну та водночас досить актуальну бізнес-проблему сфери гостинності та сприятимуть реалізації професійного потенціалу кожного читача.

З повагою
Аліна Поплавська

ВСТУП

Ефективність економічної, фінансової та бізнес-діяльності підприємств сфери гостинності в умовах трансформації і глобалізації економіки країни, динамічності та мінливості економічного середовища у світі та в Україні зокрема, визначається, в першу чергу, його фінансовим станом. Економічна та фінансова стійкість підприємств сфери гостинності найповнішою мірою характеризується їх успіхом як у виробництві продукції та послуг, так і у відносинах із бізнес-партнерами, банківськими та кредитно-фінансовими установами, інвесторами, а також формується в процесі їх економічної діяльності. Тому формування механізму забезпечення фінансової стійкості є ключовим аспектом ефективної діяльності підприємств сфери гостинності.

Особливо актуальним питання фінансової стійкості підприємств сфери гостинності є в сучасних умовах – в період пандемії COVID-19. В наш час, попри величезний прогрес у сфері охорони здоров'я, розвитку медицини і науки, покращення рівня благополуччя і фінансового становища населення, COVID-19 має ряд загроз не тільки для здоров'я та життя населення, але й для всієї світової економіки. Передбачити загальний вплив від пандемії COVID-19 на світ в цілому важко навіть науковцям, адже раніше, світ не був настільки глобалізованим, країни не були пов'язаними настільки міцними економічними, соціальними, демографічними зв'язками. Незважаючи на ряд позитивних рис глобалізації у світі, саме це явище спричинило надзвичайно швидке поширення хвороби світом.

Проблема економічної та фінансової стійкості є багатоаспектною. Різні аспекти теорії та практики категорій «економічна стійкість», «фінансова стійкість», «механізм фінансової стійкості» та проблемами досягнення підприємствами стійкого розвитку і стабільної діяльності, діагностики й аналізування фінансової стійкості, покращення їх фінансового становища, пошуку напрямків її забезпечення присвятили праці зарубіжні та вітчизняні вчені-економісти: І. Адізес [2-3; 122], Н. Алексеєнко [4], С. Анохин [6], О. Ареф'єва [8], В. Артеменко [9], Л. Батченко [12; 123-124], Т. Белікова [13], М. Беллендир [9], М. Білик [14], І. Бланк [15-16], Н. Богацька [17], Н. Борисенко [58], В. Бугай [19], А. Бурда [20],

А. Василенко [21], Л. Ващенко [22], Л. Гончар [25-26; 123-124], К. Друрі [35], О. Журавльова [40], О. Зайцев [41], В. Іванов [43], В. Ковалев [47], Л. Коваленко [48], М. Коробов [50], Л. Костирко [52-53], Г. Крамаренко [56], М. Крейніна [57], В. Куцик [58], А. Лісовий [59], Г. Ловінська [60], К. Малінін [63], Н. Мамонтова [64], Дж. Ф. Маршалл [65; 130], В. Медведєв [66], С. Мошенський [68], Т. Обущак [69], В. Оспіщєв [70], О. Островська [71], В. Плиса [82], А. Поддерьогін [83-84], К. Салига [105], Н. Селезньова [106], Ю. Сімах [107], Д. Солоха [132], О. Терещенко [110], О. Тридід [112], О. Філімоненко [114], Ю. Цал-Цалко [118], А. Шеремет [119].

Питання дослідження процесу формування механізму забезпечення економічної та фінансової стійкості підприємств саме у сфері гостинності є мало розвинутим і малодослідженим, особливо з урахуванням вітчизняних особливостей. Вивченням та дослідженням окремих аспектів фінансової стійкості у сфері гостинності займалися вітчизняні та іноземні вчені та науковці, зокрема, Ю. Коловська [49], В. Мазур [61], І. Пандяк [80], В. Русавська [101-103], Дж. Р. Уокер [113].

У монографії окреслено та вирішено ключові завдання, які структуровані та висвітлені у чотирьох її розділах у яких загалом розроблено і обґрунтовано теоретичні і методичні положення та практичні рекомендації щодо формування механізму забезпечення економічної та фінансової стійкості підприємств сфери гостинності.

У першому розділі «Сфера гостинності: економічна сутність та нормативний зміст» визначено та обґрунтовано економічну сутність сфери гостинності, проаналізовано нормативно-законодавче регулювання забезпечення економічної та фінансової стійкості підприємств сфери гостинності та здійснено стратегічний аналіз функціонування сфери гостинності.

У другому розділі «Теоретико-методологічні аспекти забезпечення економічної та фінансової стійкості підприємств сфери гостинності» проаналізовано теоретичні аспекти та методологічні засоби формування механізму забезпечення економічної та фінансової стійкості підприємств сфери гостинності.

У третьому розділі «Практичні аспекти забезпечення економічної та фінансової стійкості підприємств сфери гостинності» зосереджено увагу на організаційно-економічному аналізі та особли-

востях процесу забезпечення економічної та фінансової стійкості підприємств сфери гостинності.

У четвертому розділі «Концептуально-аналітичні підходи до забезпечення економічної та фінансової стійкості підприємств сфери гостинності в умовах кризи» концептуалізовано бачення щодо забезпечення економічної та фінансової стійкості підприємств сфери гостинності, спроектовано механізм його впровадження та обґрунтовано теоретико-економічну доцільність реалізації запропонованих заходів.

Для досягнення поставленої мети дослідження зосереджено на вирішенні наступних завдань:

- узагальнити теоретичні аспекти забезпечення економічної та фінансової стійкості підприємств сфери гостинності;
- визначити та обґрунтувати методологічні засоби процесу забезпечення економічної та фінансової стійкості підприємств сфери гостинності;
- дослідити та проаналізувати нормативно-законодавче регулювання забезпечення економічної та фінансової стійкості підприємств сфери гостинності;
- провести стратегічний аналіз функціонування сфери гостинності на макроекономічному рівні;
- проаналізувати організаційно-економічні процеси економічної та фінансової стійкості підприємств сфери гостинності;
- здійснити спектральний та комплексний аналіз забезпечення економічної та фінансової стійкості підприємств сфери гостинності;
- визначити і сформулювати концептуальне бачення забезпечення економічної та фінансової стійкості підприємств сфери гостинності;
- розробити механізм забезпечення економічної та фінансової стійкості підприємств сфери гостинності;
- обґрунтувати теоретичну та економічну доцільність реалізації запропонованих заходів.

Задля розв'язання визначених завдань відповідно до поставленої мети використано наступні методи наукових досліджень: *методи синтезу та аналізу* – для дослідження вітчизняного та міжнародного досвіду формування механізму забезпечення фінансової стійкості підприємств у сфері гостинності; *історичний метод* – для

дослідження категорій «фінансова стійкість», «механізм фінансової стійкості», «сфера гостинності» в генезисі; *методи групування, систематизації та узагальнення* – для розвитку класифікації наукових методів та моделей формування механізму забезпечення фінансової стійкості підприємств у сфері гостинності; *економіко-статистичний метод* – для виявлення основних тенденцій розвитку економіки, сфери послуг та сфери гостинності; *метод індукції і дедукції* – для визначення концептуальних основ та структурологічної схеми формування механізму забезпечення фінансової стійкості підприємств у сфері гостинності; *графоаналітичний метод* – для схематичної та наочної інтерпретації теоретичних і практичних положень дослідження; *метод логічного узагальнення* – при формуванні висновків наукового дослідження.

Монографія передбачає поглиблення теоретичних аспектів, наукове обґрунтування концептуальних підходів та удосконалення науково-методичних рекомендацій щодо формування економічної та фінансової стійкості підприємств у сфері гостинності.

Зокрема, *удосконалено* методіку комплексного розрахунку рейтингової оцінки фінансового стану підприємств сфери гостинності, яка, на відміну від уже існуючих, є найбільш системною та ґрунтовною, адже охоплює 10 показників (рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком; рентабельність реалізованої продукції по прибутку від продажів; рентабельність активів; фінансова автономія; поточна ліквідність; швидка ліквідність; приріст збуту; приріст власного капіталу; коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами; коефіцієнт фінансової стійкості). Результат розрахунку рейтингової оцінки фінансового стану підприємства за цією методикою дає змогу встановити рівень фінансової стійкості від рівня ААА (відмінний) до рівня D (потенційний банкрут), що сприятиме створенню ефективного механізму забезпечення фінансової стійкості.

Удосконалено концептуальне моделювання механізму забезпечення фінансової стійкості підприємств сфери гостинності, яке відрізняється від існуючих моделей тим, що дозволяє комплексно враховувати, аналізувати та використовувати відповідні на підприємстві ресурси, оскільки ґрунтується на поєднанні ключових векторів фінансової політики підприємства, врахуванні релевантного методологічного інструментарію (принципів, методів, функцій,

критеріїв тощо), обов'язковому співвідношенні з базовими ціностями підприємства та ґрунтовному аналізу (в т.ч. трендовому) зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства. Це дозволить закладам сфери гостинності підтримувати безперервний розвиток, базуючись на зростанні капіталу та прибутку при збереженні кредито- та платоспроможності, підтримуючи при цьому забезпечення його фінансової рівноваги.

Удосконалено методика розроблення механізму забезпечення фінансової стійкості підприємств сфери гостинності, яка, на відміну від уже існуючих, є адаптованою саме до сфери гостинності, здійснюється специфічними тактичними та стратегічними інструментами фінансового менеджменту, базуючись на обраному типі політики підприємства; враховує динаміку основних фінансових показників підприємства, на якому планується впровадження механізму та можливий вплив факторів зовнішнього мінливого бізнес-середовища. Це дозволить забезпечити гнучкість та комплексність фінансової політики підприємств в індустрії гостинності в умовах мінливого середовища.

У монографії *набули подальшого розвитку* дослідження понятійно-категоріального апарату за напрямом дослідження, а саме економічний зміст категорії «фінансова стійкість підприємств сфери гостинності», який розглядається як складне комплексне поняття, що характеризує стабільний фінансовий стан підприємства, яке діє відповідно до КВЕД-2010 у секціях I (Тимчасове розміщування й організація харчування) та N (Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування) та відображається в процесі взаємодії зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на досягнення стану фінансової рівноваги і має здатність не лише підтримувати відповідний рівень протягом певного часу основних характеристик діяльності підприємства, але й функціонувати та розвиватися, що ефективно формує, розподіляє та використовує фінансові ресурси, забезпечує фінансову самостійність, платоспроможність, прибутковість, рентабельність та міцність бренду, розвиток діяльності на поточний та майбутній періоди. Це дозволило визначити, систематизувати та конкретизувати концептуальні підходи до визначення категорії з економічної точки зору.

Також, у монографії *набули подальшого розвитку* дослідження нормативно-правового забезпечення сфери гостинності як важ-

ливого адміністративного важелю державного регулювання, в результаті якого визначено, що метою регулювання діяльності підприємств сфери гостинності виступає гармонізація відносин між суб'єктом надання послуг та споживачем (гостем, клієнтом), що спрямована на узгодження інтересів виробників, споживачів та суспільства і формування сприятливих умов для розвитку підприємств сфери гостинності через створення нормативно-правових актів. Обґрунтовано систему цілей і напрямків регулювання, що сприятимуть вирішенню проблем і питань, які сповільнюють розвиток галузі, а також надасть змогу створити і застосовувати дієвий інструментарій, адаптований до сучасних умов менеджменту.

Практичне значення одержаних результатів полягає у впровадженні практичних рекомендацій щодо формування та ефективної реалізації механізму забезпечення економічної та фінансової стійкості підприємств у сфері гостинності, зокрема для підвищення ефективності діяльності USG холдингу. Отримані науково-методологічні та концептуальні результати дослідження проблеми досягнення економічної та фінансової стійкості у підприємствах сфери гостинності, які мають прикладний характер, було використано в діяльності досліджуваного підприємства.

Матеріали дослідження також можуть бути використані у навчальному процесі кафедри готельно-ресторанного і туристичного бізнесу Київського національного університету культури і мистецтв в межах дисциплін організаційно-економічного спрямування, зокрема: економіка готельно-ресторанного і туристичного бізнесу; контролінг в готельно-ресторанному і туристичному бізнесі; маркетинг, реклама та PR в готельно-ресторанному і туристичному бізнесі; управління змінами в сфері послуг.

РОЗДІЛ 1

СФЕРА ГОСТИННОСТІ: ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ

1.1. Визначення та обґрунтування економічної сутності сфери гостинності

Оскільки, об'єктом дослідження є процес формування механізму забезпечення фінансової стійкості підприємств саме у сфері гостинності, доцільно запропонувати власне бачення категорії «сфера гостинності», враховуючи точку зору вітчизняних та іноземних вчених та науковців у цій сфері (рис. 1.1).

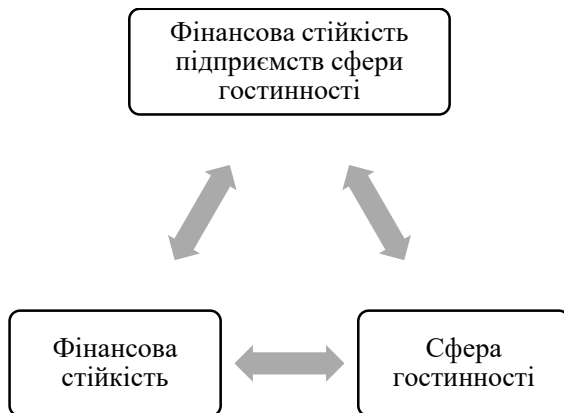

Рис. 1.1. Механізм фінансової стійкості підприємств сфери гостинності
Сформовано авторами.

Слід зауважити, що категорію «сфера гостинності» трактують науковці різних галузей, що зумовлює різновекторність її розуміння в науковому середовищі. Саме тому виникає необхідність визначення ключових особливостей сфери гостинності України та обґрунтування цієї категорії крізь призму економічного узагальнення думок вчених у працях різного та широкого галузевого спрямування.

Вчені трактують категорію «сфера гостинності» в діаметрально протилежних ключах. Зокрема, І. Пандяк, у науковій праці «Феномен індустрії гостинності: дефініція поняття, основні підходи, структура» досліджуючи генезис категорії «гостинність», зазначив, що це одне з «ключових понять розвитку людського суспільства, закладене в морально-етичних принципах будь-якого народу». Також, автор визначає два підходи до аналізу походження терміну «гостинність». Відповідно до першого, «термін походить від латинського слова *hospitium* у такому значенні: 1) «давня греко-римська морально-правова концепція гостинності як дане Богом право гостю і даний Богом обов'язок господаря»; 2) «гостьовий будинок, в якому приймали подорожуючих». Зокрема, прихильники другого підходу вважають, що термін походить від старофранцузького слова «*hospice*» (хоспіс – будинок для приймання подорожуючих, тобто помешкання, місце, в якому подорожуючі могли отримати прихисток та їжу) [80, С. 277-285].

За словами автора, термін «індустрія гостинності» визначається як «складна і порівняно відокремлена соціально-економічна система зі створення, просування і реалізації послуг з розміщення, харчування, побутового обслуговування, дозвілля, розваг та інших послуг, а також реалізації товарів у закладах готельного і ресторанного профілю діяльності. Індустрія гостинності має тривалий еволюційний розвиток, складну організацію, сумісно з індустрією туризму формує єдину систему обслуговування туристів, відіграє вагомую роль в економіці».

Дж. Р. Уокер зазначає, що гостинність – це одна з основних фундаментальних концепцій людської цивілізації і давно стала галуззю, де працює не один мільйон професіоналів. Індустрія гостинності поєднує туризм, готельний та ресторанний бізнес, харчові, відпочинкові і розважальні програми, конференції та зустрічі. Ключова відмінність гостинності від інших сфер бізнесу полягає в тому, що головна мета гостинності – задоволення потреб гостей [113].

Ю. Колосовська визначає термін «гостинність» як універсальну категорію «повсякденно-побутової культури, втіленої у привітності, толерантності й турботі про гостя» [49, с. 53].

В. Русавська визначає термін «гостинність» як «своєрідний ритуал, стійку послідовність дій, виконуваних за допомогою цілої низки ряду «розпізнавальних знаків» [102]. Також, досліджуючи

основи гостинності, В. Русавська, робить висновок, що це зв'язок між соціальними процесами та структурами, з одного боку, та культурою і духовним життям – з іншого [101]. Автор зазначає, що гостинність з'являється як результат соціокультурних процесів протягом тривалого історичного періоду, відображення національного характеру, моральних, естетичних цінностей, способу життя, виду поведінки та розвивається під впливом природних чинників та суспільно-політичних факторів, української матеріальної культури, підґрунтя якої була економічна діяльність [103].

Термін «індустрія» у словнику української мови визначається як «найбільша галузь економіки, сукупність споріднених підприємств, що характеризується єдністю економічного призначення створюваної продукції, однорідністю споживаної сировини, спільністю технологічних процесів і технічної бази, особливою професійною структурою працівників та специфічними умовами праці» [109, с. 28].

У Законі України «Про туризм» термін «індустрія гостинності» не згадано, проте наведено наступне визначення «туристична індустрія це сукупність підприємств з перевезення, тимчасового розміщення, харчування, екскурсійного, курортного, спортивного, розважального та іншого обслуговування, організації, які здійснюють туроператорську і турагентську діяльність, а також організації з надання послуг екскурсіводів, гідів-перекладачів, спортивних інструкторів, провідників та ін.» [97].

Американські автори Дж. Дітмер і Дж. Гріффіні ототожнюють туристичну індустрію та індустрію гостинності й надають перевагу індустрії гостинності в галузі сфери діяльності, пов'язаної з туристичними послугами. Як окремий компонент економіки, індустрія гостинності складається зі сфери гостинності, сфери подорожей і туризму. Гостинність у вузькому розумінні поєднує сферу харчування і проживання; сфера подорожей та туризму – діяльність туристичних агентств і туроператорів, транспорт, розваги і відпочинок [54, с. 11].

Натомість, В. Мазур стверджує, що індустрія гостинності – це та сфера, яка охоплює діяльність людей, у різних сферах: готельний і ресторанний бізнес, відпочинок, туризм, розваги, екскурсійна діяльність, проведення різних наукових конференцій, організація виставок [61, с. 273-286].